

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема:

„Усъвършенстване на системата за прием и контрол при подрастващи биатлонисти в спортните училища в Република България“

Изготвил: докторант Валентин Янков Вуков

Научен ръководител: доц. Кръстьо Згуровски, доктор

Рецензент: доц. Николай Панайотов, доктор

Основание за изготвяне на рецензията: Заповед на ректора на НСА „Васил Левски“ № 3П 1255/07.112.2022 г. Рецензията е изготвена в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение, със Стандарта за формата и съдържанието на рецензиите при провеждането на публична защита на дисертационни трудове и с Наредбата за придобиване на ОНС „доктор“ в НСА „Васил Левски“.

1. Данни за докторанта и докторантурата

Валентин Янков Вуков е роден на 27.07.1987г. в гр. Самоков. След завършване на средното си образование през 2006 г. , в периода 2006 г – 2011г. придобива висше образование в НСА „В. Левски“ с образователни степени бакалавър и магистър.

От 2014 г. до 2019 г. работи в НСА „Васил Левски“ като асистент към катедра „Снежни спортове“.

Валентин Янков Вуков е зачислен за докторант на самостоятелна подготовка в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.6. Спорт, научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура) към катедра „Снежни спортове“ със срок на обучение 3 години – Заповед ЗП-1686/17.10.2012г. Със заповед ЗП-836/30.04.2018 г. е отчислен с право на защита.

2. Данни за дисертацията

Темата на дисертационния труд е *актуална* не само от гледна точка на настоящето, но и за бъдещето и има голяма практическа значимост, тъй като е свързана с едни от най-важните фактори относно приема и контрола на биатлонисти в спортните училища.

Така, че за мен е разбираем избора на темата в този по-широк план за приема и тренировъчния процес в спортните училища. Това се подкрепя и от обобщението на автора, *че съществуващите в момента критерии за подбор и контрол върху подготовката и прилаганите тестови батерии за прием на*

млади биатлонисти в спортните училища в страната не отговарят на стандартите на съвременния спорт, както и на европейските образователни изисквания.

В тази връзка приветствам Валентин Вуков и неговия научен ръководител доц. Кръстьо Згуровски д-р, за избора на темата на обсъждания дисертационен труд.

2.1. Обща характеристика на представения труд

Представеният дисертационен труд, както е видно и от заглавието, е посветен на значима проблематика относно усъвършенстване на системата за прием и контрол при подрастващи биатлонисти в спортните училища. Всичко това е подчинено на разработената единна програма за спортна подготовка приложима в спортните училища.

2.2. Оценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Съдържанието на представения за рецензиране труд е традиционно. В структурно отношение и като обем ДТ отговаря на изискванията на правилника за приложение на ЗРАСРБ. Представеният за рецензиране дисертационен труд е разгърнат в обем 163 страници, като в структурно отношение включва: *увод, три глави, изводи и препоръки, списък на използваната литература (81 информационни източника: 48 на кирилица; 21 на латиница и 12 уебсайта).* Текстовата част на ДТ се съпътства от 34 фигури и 10 приложения.

Авторът е избрал съкратената форма на **уводната част** за въвеждане към същността на дисертационния труд. Отличава се с лаконичност.

В Глава първа – озаглавена **Състояние на проблема по литературни източници**, която представлява е теоретичната основа на ДТ (структурирана в 10 параграфа), докторант Валентин Вуков коментира и анализира характеристиката, биоенергетиката на двигателната дейност в съвременния биатлон. Прави задълбочен анализ на анатомо-физиологичните особености при подрастващи, генетичните особености на тренируемостта на двигателните способности при децата. Направен е обстоен исторически преглед за възникването и особеностите на спортните училища, тяхното моментно състояние. Авторът представя съществуващата система за подбор и контрол на подрастващи биатлонисти в спортните училища.

Главата логично завършва с правилно изведена работна хипотеза.

Втора глава, която е озаглавена като: **Цел, задачи и методика на изследването** представлява методологичната част на разработката.

В настоящия вариант на ДТ сполучливо е представена методологичната концепция на изследването, където е конкретизирана методологичната основа и основните подходи за решаване на изследователските задачи. Налице са добре формулирани необходими елементи за подобен труд: *предмет, обект,*

цел, задачи, теза, методологичен апарат, ограничения. На базата на откритите предмет и обект на изследването, авторът формулира целта на дисертационния труд: **да се повиши ефективността на тренировъчния процес при подрастващи биатлонисти от спортните училища в България, чрез усъвършенстване на системата за прием, контрол и методология на единна система на спортна подготовка.**

Основни в инструментариума на изследването са в две направления – теоретично изследване и спортно педагогическо.

Теоретичното направление включва библиографски, контент анализ и педагогическо моделиране.

Спортно педагогическото изследване включва спортнопедагогическо тестване за установяване нивото на физическа подготвеност и специалната работоспособност на изследваните биатлонисти.

За обработка на получените резултати авторът използва от математикостатистическите методи: вариационен анализ, t – критерий на Стюдънт за проверка на хипотези, сигмален метод за оценка на състоянието на изследваните признаци, факторен анализ. Избраните спортно педагогически тестове се отличават с висока степен на надеждност, като са разделени на две групи. Тестове за физическа подготвеност и тестове за специфична работоспособност(специализирани тестове).

Изследвани са 202 биатлонисти на възраст от 12 до 19 г., от които 100 момчета и 102 момичета.

Изследването е проведено за период от 10 години: от 2013 до 2022 година.

Трета глава на дисертационния труд е посветена на анализа на получените емпирични резултати от изследването. Анализите са коректни и следват порядъка на поставните задачи. Логично статистическите анализи завършват обобщение, което е се явява един основните приноси на ДТ, а именно, *че под влияние на приложената методика за развиване на двигателните качества, както и под влияние на филогенетичното развитие на българското население е настъпил дисбаланс в действащата нормативна база за контрол.*

На тази основа с цел осъвременяване на нормативната база за контрол и оценка на биатлонистите от изследваната възрастова група са разработени нови коригирани нормативни таблици за момчета и момичета.

Същите са приложени съответно по класове.

Изводи и препоръки.

Междинните обобщения и коментари водят логично до 4 извода и 6 препоръки.

3. Относно автореферата – отговаря на общоприетите изисквания. Представя в достатъчна степен методологическата концепция и инструментариума на дисертационното изследване, анализите на получените резултати и синтезираните изводи и препоръки.

4. Приноси:

1. Разкрита е факторната структура на физическото развитие и специфичната работоспособност на учениците от спортните училища.

2. Разработени са актуални нормативни таблици за оценка на специалната физическа подготвеност на 12-14 годишни биатлонисти, които благоприятстват ефективния текущ контрол на специфичната работоспособност.

3. Разработена е Единна система за спортна подготовка в спортните училища профил „Биатлон“.

От представената служебна бележка от Зам. Ректора по научната и международната дейност на НСА „В. Левски – проф. Татяна Янчева е видно, че не са установени недопустими граници на плагиатство.

Представените публикации са тематично свързани с дисертационния труд.

5. Заключение.

Предложеният за рецензиране дисертационен труд на тема: **„Усъвършенстване на системата за прием и контрол при подрастващи биатлонисти в спортните училища в Република България“** разработен от докторант Валентин Янков Вуков, отговаря на наукометричните изисквания към подобен жанр разработки. Налице достатъчно научни доказателства, че целта на дисертационното изследване е постигната. Открояват се съответните научни приноси. Постигнатите научни резултати дават основание да препоръчам на уважаемото Научно жури да даде положителен вот на Валентин Янков Вуков – докторант към катедра „Снежни спортове“ на ФОЗЗГТ на НСА и да му присъди ОНС „доктор“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.6. Спорт, научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)

16.01.2023г.
София

Рецензент:
/доц. Н. Панайотов, доктор/